

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

"ЗАТВЕРДЖУЮ"

Правове забезпечення безпеки суб'єктів господарської діяльності в Україні

робоча програма навчальної дисципліни

Галузь знань *07 «Управління та адміністрування»*
Спеціальність *073 «Менеджмент»*
Освітній рівень *Другий (магістерський)*
Освітня програма *«Управління фінансово-економічною безпекою»*

Статус дисципліни *базова*
Мова викладання, навчання та оцінювання *українська*

Завідувач кафедри
міжнародного бізнесу та економічного аналізу

Ірина ОТЕНКО

Харків
2020

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри *міжнародного бізнесу та економічного аналізу*
Протокол № 1 від 25 серпня 2020 р.

Розробник:

Остапенко Олена Геннадіївна, к.ю.н., доцент кафедри міжнародного бізнесу та економічного аналізу

**Лист оновлення та перезатвердження
робочої програми навчальної дисципліни**

Навчальний рік	Дата засідання кафедри – розробника РПНД	Номер протоколу	Підпис завідувача кафедри

Анотація навчальної дисципліни

Однією із найбільш актуальних проблем сучасності прийнято вважати проблему забезпечення економічної безпеки як особистості, так і держави. Ситуація, що склалася в Україні та світі, спричинила низку непередбачуваних загроз і небезпек економічним відносинам, що існують в Україні та за її межами, а також безліч небезпек для суб'єктів господарювання, які ще не мають відповідного досвіду. Окрім того, ситуація погіршується за рахунок криміналізації бізнесу, розкрадання, шахрайства, корупції, фальсифікації тощо. Отже, є неодмінно важливою необхідність створення підґрунтя функціонування недержавних об'єктів забезпечення безпеки господарської діяльності, що вміщує комплекс техніко-технологічних, організаційно-правових, адміністративних, виховних, фінансових і спеціальних заходів, спрямованих на виявлення, попередження і припинення загроз стабільності функціонування та розвитку суб'єкта господарювання.

Суб'єкт господарської діяльності, перебуваючи у стані постійного ризику, ступінь і характер якого визначають його засновники або органи управління, постійно орієнтується на отримання прибутку якомога вищого рівня та досягнення економічних, соціальних та інших результатів. Однак така діяльність нерідко характеризується низкою реальних і потенційних загроз для суб'єкта господарювання. Перед останнім постає важливе завдання захистити найважливіші інтереси, тобто створити систему економічної безпеки, яка б уможливила його сталий розвиток, своєчасне виявлення, запобігання і нейтралізацію реальних та потенційних загроз інтересам.

Кожен керівник суб'єктами господарювання на власний ризик визначає систему і механізми побудови структур безпеки, виходячи, насамперед, із реальних чи потенційних загроз. Якщо підприємство має необхідність лише у збереженні своїх матеріальних активів, можна скористатися послугами лише охоронної фірми, без створення власного підрозділу служби безпеки. У разі комплексних загроз підприємницькій діяльності доцільність створення власної служби безпеки зростає. У ході цього безпека підприємства, установи, організації повинна забезпечуватися за такими напрямками: економічна, у тому числі комерційна; науково-технічна; інформаційна; кадрова; фізична; соціальна.

Насамперед, треба зазначити, що в Україні відсутній окремий закон, який би регулював відносини між суб'єктами права щодо захисту бізнесу чи корпоративних прав, або від зазіхань, як із боку злочинних угруповань, так і з боку корумпованих владних структур. Тож норми права, які регулюють вказані відносини, містяться в окремих законах України та в підзаконних нормативних актах. Найчастіше, в цих нормах права, особа (як суб'єкт права) виступає не як бізнесмен (тобто особа, що займається підприємницькою діяльністю), а як фізична особа (тобто незалежно від роду занять).

Актуальність вивчення дисципліни “Правове забезпечення безпеки суб'єктів господарської діяльності в Україні” та впровадження її до навчальних планів підготовки фахівців у вищих навчальних закладах України не викликає сумнівів. Адже безпека суб'єктів господарської діяльності акцентує увагу на необхідності захисту суб'єктів підприємницької діяльності на всіх рівнях — від держави до кожного громадянина. Тому

збільшення кількості підприємств із високим рівнем безпеки, її стійкістю від можливих загроз сприятиме зміцненню економічної безпеки України.

Метою дисципліни є опанування студентами теоретичних знань в галузі господарського права, зокрема, з питань забезпечення безпеки суб'єктів господарської діяльності, формування навичок використання чинних нормативно-правових норм у сфері забезпечення безпеки суб'єктів господарської діяльності в Україні; підвищення правової культури і правосвідомості, а також виховання у студентів правового мислення, подальше розширення і поглиблення світогляду, що є необхідним для практичної діяльності майбутніх спеціалістів.

Головні **завдання** навчальної дисципліни полягають у формуванні у студентів системи знань, а також отримання практичних навичок та уявлень, необхідних для здійснення професійної діяльності, засвоєння специфічної фахової термінології, формування професійно грамотної юридичної мови, як важливого компонента правової культури майбутнього фахівця, що дозволить на більш високому рівні в подальшому вивчати інші юридичні науки; розвиток логічного мислення, уміння аргументувати власну позицію, розвиток творчих нахилів студентів; вироблення елементарних навичок дослідницької діяльності; формування правосвідомості та правової культури, ознайомлення з порядком захисту прав у сфері забезпечення безпеки суб'єктів господарської діяльності, формування вмінь і навичок користування нормативно-правовими актами та складання юридичних документів, зокрема, у сфері господарського судочинства.

Предметом навчальної дисципліни є сукупність господарсько-правових і управлінських відносин у сфері забезпечення безпеки суб'єктів господарської діяльності.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студенти повинні:

знати:

нормативні правові акти, що регулюють відносини в області забезпечення економічної безпеки підприємств;

цілі, принципи та основні завдання забезпечення економічної безпеки підприємств, установ, організацій;

основні заходи правового регулювання забезпечення економічної безпеки господарюючих суб'єктів;

особливості структури та змісту документів, що регламентують всі види діяльності підрозділу економічної безпеки підприємства; основні положення про підрозділ економічної безпеки;

основні функціональні обов'язки персоналу установи, організації;

законодавчі та нормативні акти, що регламентують трудові та соціальні відносини;

методику складання посадових інструкцій відділу економічної безпеки;

організацію правового регулювання внутрішнього трудового розпорядку;

організацію нормативного регулювання вимірювання ефективності діяльності персоналу щодо охорони і збереження майна установи, організації, підприємства;

особливості юридичної відповідальності за порушення стану економічної безпеки суб'єктів господарювання;

вміти:

тлумачити й застосовувати закони та інші нормативні правові акти, що регулюють відносини в області забезпечення економічної безпеки підприємств, установ, організацій;

юридично правильно кваліфікувати факти та обставини у сфері забезпечення економічної безпеки підприємств;

розробляти документи в досліджуваній сфері, здійснювати правову експертизу нормативних актів, давати кваліфіковані юридичні висновки й консультації;

встановлювати факти правопорушень у галузі забезпечення економічної безпеки установ, вживати необхідних заходів до відновлення порушених прав;

розробляти проекти положень, наказів та інструкцій, що регламентують діяльність підрозділу економічної безпеки підприємств, установ, організацій;

розробляти проекти документів щодо забезпечення фахової дієздатності персоналу підрозділу економічної безпеки;

організовувати розроблення документів, що визначають повноваження структурних підрозділів щодо забезпечення економічної безпеки на основі їх організаційної структури та кадрового складу;

організовувати розроблення планів роботи персоналу на підставі переліку робіт щодо забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємств, установ, організацій;

контролювати стан, організацію охорони і збереження будівель та іншого майна;

надавати пропозиції щодо накладання на працівників, відповідно до чинного законодавства, стягнення за дії, які несуть загрозу фінансово-економічній безпеці підприємств, установ, організацій;

мати уявлення:

про поняття й структуру правовідносин у сфері забезпечення економічної безпеки підприємств, установ, організацій;

про джерела правових актів в області захисту безпеки підприємств;

про основні заходи, що вживає законодавець щодо поліпшення законодавства у сфері безпеки підприємств в Україні;

про організаційний і економічний механізми використання правових актів у галузі забезпечення економічної безпеки;

про відповідальність за порушення законодавства в сфері забезпечення економічної безпеки;

мати навички роботи з інформаційними правовими системами, що існують в електронному варіанті.

Характеристика навчальної дисципліни

Курс	1м
Семестр	2
Кількість кредитів ECTS	5
Форма підсумкового контролю	Іспит

Структурно-логічна схема вивчення дисципліни

Пререквізити	Постреквізити
Обліково-аналітичне забезпечення економічної безпеки	Науково-дослідна практика
Безпекоорієнтований менеджмент	Переддипломна практика

Організація та управління системою фінансово-економічної безпеки	
Соціальна складова управління соціально-економічною безпекою	

Компетентності та результати навчання за дисципліною

Компетентності	Результати навчання
Здатність визначати джерела правового регулювання у сфері забезпечення економічної безпеки суб'єктів господарської діяльності в Україні, аналізувати міжнародні та внутрішньодержавні нормативно-правові акти у сфері забезпечення економічної безпеки суб'єктів господарської діяльності	Застосовувати джерела правового регулювання у сфері забезпечення економічної безпеки суб'єктів господарської діяльності в Україні у відповідних життєвих ситуаціях
Здатність обирати організаційно-правову форму суб'єкта господарювання, здійснювати державну реєстрацію та припинення суб'єктів господарської діяльності	Розрізняти організаційно-правові форми суб'єктів господарської діяльності, вміти їх легалізувати та припиняти відповідно до законодавства України
Здатність визначати зміст правової категорії «економічна безпека», класифікувати загрози економічній безпеці та обґрунтовувати систему заходів захисту суб'єктів господарської діяльності	Обирати систему заходів захисту суб'єктів господарської діяльності конкретного суб'єкта господарювання, визначати загрози економічній безпеці держави, регіону, суб'єкта господарської діяльності та способів протидії
Здатність здійснювати обґрунтований вибір нормативно-правових актів з метою розв'язання практичних питань щодо захисту економічної конкуренції у професійній діяльності	Застосовувати відповідні нормативно-правові акти з метою розв'язання практичних питань щодо захисту економічної конкуренції у професійній діяльності
Здатність визначати правову природу відносин у сфері захисту економічної конкуренції	Вміння визначати форми проявів недобросовісної конкуренції та способи захисту від них
Здатність визначати особливості правового становища учасників відносин щодо захисту комерційної таємниці, визначати зміст правової категорії «комерційна таємниця»	Забезпечувати захист комерційної таємниці у діяльності відповідного суб'єкта господарювання
Здатність визначати правову природу відносин у сфері захисту економічної конкуренції	Визначати форми проявів недобросовісної конкуренції та способи захисту від них
Здатність визначати повноваження контролюючих органів та порядку проведення перевірки суб'єкта господарювання	Визначати основні напрямки діяльності державних органів щодо забезпечення економічної безпеки суб'єктів господарювання
Здатність визначати підстави та види відповідальності за порушення законодавства у сфері захисту комерційної таємниці, визначати комплекс дій, що вважаються порушенням комерційної таємниці	Вміння застосовувати підстави та обирати вид відповідальності за порушення законодавства у сфері захисту комерційної таємниці

	таємниці
Здатність аналізувати та визначати нормативно-правові акти, що встановлюють порядок притягнення до юридичної відповідальності	Аналізувати та визначати нормативно-правові акти, що встановлюють порядок притягнення до юридичної відповідальності
Здатність аналізувати види юридичної відповідальності за порушення законодавства у сфері економічної безпеки суб'єктів господарської діяльності	Аналізувати види юридичної відповідальності за порушення законодавства у сфері економічної безпеки суб'єктів господарської діяльності
Здатність класифікувати економічні злочини та визначати склад злочину окремих правопорушень	Розуміти сутність економічних злочинів та визначати склад злочину конкретних правопорушень
Здатність обґрунтовувати підстави притягнення до юридичної відповідальності посадових осіб контролюючих органів при здійсненні забезпечення економічної безпеки суб'єктів господарювання	Застосовувати підстави притягнення до юридичної відповідальності посадових осіб контролюючих органів при здійсненні забезпечення економічної безпеки суб'єктів господарювання
Здатність складати процесуальні документи для забезпечення захисту прав суб'єктів господарювання	Вміння складати процесуальні документи для забезпечення захисту прав суб'єктів господарювання

Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Економічна безпека суб'єктів господарської діяльності

Тема 1. Поняття економічної безпеки суб'єктів господарської діяльності

Поняття економічної безпеки. Предмет, об'єкт, суб'єкти економічної безпеки. Принципи забезпечення економічної безпеки України. Види економічної безпеки. Стратегія економічної безпеки. Поняття економічної безпеки держави та її елементи. Загрози економічній безпеці держави.

Поняття економічної безпеки регіону та загрози економічній безпеці регіону.

Безпека суб'єктів господарської діяльності: поняття, сутність, ознаки. Принципи, на яких будується система економічної безпеки суб'єктів господарської діяльності. Об'єкти та суб'єкти безпеки підприємства. Сутність, ознаки й класифікація загроз економічній безпеці суб'єктів господарської діяльності. Поняття правового забезпечення безпеки суб'єктів господарської діяльності. Рейдерство та інші загрози економічній діяльності підприємств як фактор формування нових підходів до організації їх безпеки.

Тема 2. Суб'єкти господарської діяльності та їх організаційно-правові форми

Поняття господарської діяльності та її ознаки. Передумови здійснення підприємницької діяльності. Поняття підприємницької діяльності та її ознаки. Принципи підприємницької діяльності. Види підприємницької діяльності. Обмеження у здійсненні підприємницької діяльності.

Загальна характеристика суб'єктів господарювання. Загальна характеристика господарських товариств. Правовий статус товариств з обмеженою та додатковою відповідальністю. Правовий статус акціонерних товариств. Правовий статус підприємств та об'єднань підприємств.

Тема 3. Правове регулювання у сфері забезпечення економічної безпеки суб'єкта господарювання

Нормативно-правові акти у сфері забезпечення економічної безпеки суб'єкта господарювання. Види та зміст документів щодо забезпечення економічної безпеки суб'єкта господарювання. Нормативне регулювання діяльності персоналу щодо збереження майна суб'єктів господарювання. Нормативне регулювання діяльності персоналу щодо збереження майна суб'єктів господарювання. Поняття майна підприємства та джерела його формування. Поняття та значення локальних нормативно-правових актів для регулювання діяльності служби економічної безпеки суб'єкта господарювання. Особливості посадових інструкцій.

Відповідальність за порушення законодавства про захист економічної безпеки на підприємстві. Відповідальність за порушення законодавства про захист економічної безпеки на підприємстві. Підстави та умови дисциплінарної, матеріальної, цивільно-правової та кримінальної відповідальності.

Тема 4. Легалізація та припинення суб'єктів господарювання як організаційні засади забезпечення безпеки суб'єктів господарської діяльності

Поняття, види та етапи легалізації. Державна реєстрація юридичних осіб. Державна реєстрація фізичних осіб-підприємців.

Загальна характеристика реєстрації змін та доповнень до засновницьких документів та відомостей про фізичну особу-підприємця.

Загальна характеристика ліцензування.

Поняття, підстави, способи та форми припинення суб'єктів господарювання. Реорганізація суб'єктів. Ліквідація платоспроможних юридичних осіб.

Банкрутство суб'єктів господарювання: підстави, процедура, черговість задоволення вимог кредиторів. Санація. Ліквідаційна процедура.

Тема 5. Система заходів захисту економічної безпеки суб'єкта господарської діяльності.

Основні завдання щодо економічного захисту суб'єкта господарювання. Характеристика, принципи та функції системи безпеки суб'єкта господарювання. Політика та стратегія безпеки суб'єкта господарювання. Класифікація суб'єктів безпеки суб'єкта господарювання. Система заходів забезпечення безпеки та її основні завдання. Організація захисту об'єктів суб'єкта господарювання: будівель та споруд; інформації при її обробці на ЕОМ; секретних документів. Криптографічний захист інформації.

Організація охорони будівель і споруд, встановлення контролю за відвідувачами, контроль використання фотокопіювальної апаратури. Організація діловодства і контролю за секретними документами.

Технічні засоби забезпечення економічного захисту підприємства. Перевірка радіоефіру в приміщенні, електротехніки, ліній.

Тема 6. Діяльність державних органів щодо забезпечення економічної безпеки та протидії злочинам у сфері економіки. Недержавні структури-суб'єкти правоохоронної діяльності, їх роль та участь у забезпеченні економічної безпеки суб'єктів господарювання

Основні напрями діяльності правоохоронних органів із забезпечення економічної безпеки. Система та завдання органів внутрішніх справ. Державна служба боротьби з економічною злочинністю: основні завдання та функції. Слідчі підрозділи правоохоронних органів; органів, що здійснюють контроль за виконанням податкового законодавства; слідчі органи Національного антикорупційного бюро України. Діяльність слідчих апаратів органів внутрішніх справ щодо розслідування економічних злочинів.

Перелік контролюючих органів України, яким надано право проводити перевірки суб'єктів господарювання. Правові основи діяльності контролюючих органів (органів фіскальної служби; органів внутрішніх справ; державної протипожежної служби; державної санітарно-епідеміологічної служби; інспекції праці; комітету з охорони навколишнього середовища; антимонопольного управління; міграційної служби).

Правовий статус контролюючих органів. Процедура проведення перевірок і підстави проведення, правове становище керівника організації та посадових осіб. Види перевірок за чинним законодавством України. Алгоритм дії співробітників суб'єкта господарської діяльності під час проведення непланової перевірки. Розробка сценарію дії співробітників компанії під час непланової перевірки.

Основні поняття й сутність діяльності недержавних суб'єктів правоохоронної діяльності. Основні функції недержавної правоохоронної діяльності. Служби безпеки підприємств, охоронні підприємства та підприємства з надання послуг з інформаційної безпеки і захисту інформації в системі недержавних суб'єктів правоохоронної діяльності. Правове регулювання діяльності недержавних правоохоронних структур. Проблеми наукового забезпечення та підготовки кадрів для недержавних суб'єктів сектору безпеки.

Основні напрями діяльності служб безпеки юридичних осіб і приватних детективних організацій у сфері забезпечення економічної безпеки підприємств. Проблеми законодавчого регулювання правовідносин у недержавному секторі безпеки.

Тема 7. Господарські зобов'язання і договори та їх роль у забезпеченні безпеки суб'єктів господарської діяльності

Поняття, види та підстави господарських зобов'язань. Поняття, зміст, види та порядок укладання господарських договорів. Зміна та розірвання господарських договорів.

Принципи виконання господарських договорів.

Способи забезпечення господарських зобов'язань: загальна характеристика.

Тема 8. Недобросовісна конкуренція і захист комерційної таємниці суб'єктів господарської діяльності. Безпека суб'єкта господарської діяльності в інтелектуальній і кадровій сферах

Поняття та прояви недобросовісної конкуренції. Поняття антиконкурентних дій суб'єктів господарської діяльності.

Поняття та класифікація інформації з обмеженим доступом за законодавством України. Визначення понять «конфіденційна інформація» і «комерційна таємниця». Ознаки комерційної таємниці. Можливість отримання конфіденційної інформації органами, які здійснюють оперативно-розшукові заходи та правила, яких повинні дотримуватися в процесі оперативно-розшукової діяльності.

Заходи щодо захисту конфіденційної інформації. Способи захисту комерційної таємниці суб'єктів господарської діяльності. Особливості захисту інформації. Угода про нерозголошення комерційної таємниці. Умови, що включаються до господарських договорів із метою захисту комерційної таємниці суб'єктів господарської діяльності.

Відповідальність за розголошення комерційної таємниці та незаконне отримання інформації. Умови притягнення до відповідальності за розголошення комерційної таємниці.

Значення інтелекту і професіоналізму кадрів, що працюють на підприємстві. Безпека підприємства в інтелектуальній і кадровій сферах. Основні заходи процесу забезпечення інтелектуальної і кадрової складової економічної безпеки.

Працівник як основний елемент системи безпеки підприємства. Види зловживання персоналу. Перевірка рекомендацій. Психологічне тестування. Види і порядок притягнення до юридичної відповідальності за невиконання функціональних обов'язків. Функції і завдання кадрової служби у сфері забезпечення економічної безпеки.

Тема 9. Забезпечення економічної безпеки та протидія злочинам у сфері економіки

Поняття й характеристика економічних злочинів і правопорушень. Види економічних злочинів за Кримінальним кодексом України. Фіктивне підприємництво, злочини у кредитно-фінансовій сфері, ухилення від сплати податків, злочини у сфері страхування, службові злочини тощо.

Основи попередження економічних злочинів і правопорушень. Економічні, організаційні, технічні, виховні та правові заходи попередження економічної злочинності. Функції служби безпеки підприємства під час роботи з контрагентами. Перевірка контрагентів.

Тема 10. Захист прав суб'єкта господарювання. Організація економічної безпеки суб'єкта господарської діяльності

Статус господарських судів в Україні, їх система і повноваження. Досудове врегулювання господарських спорів. Підвідомчість та підсудність справ господарському суду. Загальна характеристика позовної давності: поняття, види, початок перебігу, зупинення, переривання та відновлення позовної давності. Розгляд та вирішення справ господарськими судами.

Служба безпеки фірми (підприємства, організації, установи), її права та обов'язки. Методологічні підходи до організації економічної безпеки суб'єкта господарської діяльності.

Способи забезпечення захисту економічної безпеки суб'єкта господарської діяльності внутрішньою службою безпеки.

Порядок створення та формування складу внутрішньої служби безпеки суб'єкта господарської діяльності. Кадрова складова служби безпеки суб'єкта господарської діяльності. Правове регулювання порядку діяльності служби безпеки підприємства, установи, організації.

Перелік практичних (семінарських), а також питань та завдань до самостійної роботи наведено у таблиці «Рейтинг-план навчальної дисципліни».

Методи навчання та викладання

У навчальному процесі використовуються традиційні методи – словесні (розповідь, пояснення, лекція, бесіда, дискусія, у дистанційному навчанні – есе, семінар), наочні (показ: ілюстрація, демонстрація презентація), практичні (вправи – ситуаційні завдання, кейси, творчі вправи, виконання творчого завдання, науково-дослідна робота), контрольні (експрес-опитування, письмові контрольні роботи, підсумковий контроль) і самостійні (аналіз нормативно-правових актів).

Крім того, використовуються діалогічні методи навчання (методи активізації навчально-пізнавальних дій), зокрема, до них належать аналіз конкретної ситуації, «мозковий штурм» («атака»), навчально-тематична дискусія, ділова гра, професійна консультація, тощо.

Порядок оцінювання результатів навчання

ХНЕУ ім. С. Кузнеця використовує накопичувальну (100-бальну) систему оцінювання.

Контрольні заходи включають:

поточний контроль, що здійснюється протягом семестру під час проведення лекційних, практичних, семінарських занять і оцінюється сумою набраних балів (максимальна сума – 60 балів; мінімальна сума, що дозволяє студенту скласти іспит, – 35 балів);

модульний контроль, що проводиться у формі контрольної роботи як проміжний міні-екзамен з ініціативи викладача з урахуванням поточного контролю за відповідний

змістовий модуль і має на меті *інтегровану* оцінку результатів навчання студента після вивчення матеріалу з логічно завершеної частини дисципліни – змістового модуля;

підсумковий/семестровий контроль, що проводиться у формі семестрового екзамену, відповідно до графіку навчального процесу.

На практичному занятті оцінювання здійснюється за активну роботу на занятті (1 бал), під час опитування (1-2 бали) та якість виконання ситуаційних завдань – проблемних ситуацій.

Позааудиторна самостійна робота передбачає виконання творчого завдання, яке оцінюється у 4 бали, та науково-дослідної роботи шляхом написання наукової статті (оцінюється у 10 балів).

Підсумковий контроль знань та компетентностей студентів з навчальної дисципліни здійснюється на підставі проведення семестрового екзамену, завданням якого є перевірка розуміння студентом програмного матеріалу в цілому, логіки та взаємозв'язків між окремими розділами, здатності творчого використання накопичених знань, вміння формулювати своє ставлення до певної проблеми навчальної дисципліни тощо.

Екзаменаційний білет охоплює програму дисципліни і передбачає визначення рівня знань та ступеня опанування студентами компетентностей.

Кожен екзаменаційний білет з 3 завдань (одне стереотипне – теоретичне питання, одне діагностичне – ситуаційне завдання та одне евристичне завдання – ситуаційне завдання із складанням процесуального документу), які передбачають вирішення типових професійних завдань фахівця на робочому місці та дозволяють діагностувати рівень теоретичної підготовки студента і рівень його компетентності з навчальної дисципліни.

Відповіді на питання ситуативного рівня демонструють вміння вирішувати нескладні ситуативні завдання шляхом застосування нормативно-правових актів, що регулюють відносини у сфері **забезпечення безпеки суб'єктів господарювання в Україні**.

Відповідь на питання евристичного рівня має виявити вміння творчо та ефективно опрацювати основні знання навчального матеріалу, правильно застосовувати законодавство, давати абсолютно правильну аргументовану відповідь.

Кожний рівень питань оцінюється окремо, а загальна оцінка підраховується як зважена сума оцінок за кожне питання. Кількісний показник (бал) встановлюється залежно від ступеня виконання завдання. Максимальний бал за іспит – 40.

Завдання стереотипного рівня подано у вигляді теоретичного питання, які треба розкрити (надати характеристику змісту і скласти відповідну схему). Оцінюється правильна відповідь за питання – 10 балів. Завдання ситуативного рівня подано у вигляді ситуативного завдання невеликої складності. Оцінюється правильна відповідь у 15 балів:

2 бали – за правильний алгоритм вирішення завдання;

4 бали – за юридичну правильність вибору нормативно-правових актів, що застосовуються до розв'язання завдання;

4 бали – за наявність і ґрунтовність висновку;

1 бали – за охайність подання результатів;

4 бали – за наявність пояснень щодо алгоритму вирішення завдання.

Евристичний рівень (15 балів): оцінюється за правильне та обґрунтоване розв'язання творчого завдання – 15 балів:

2 бали – за правильний алгоритм вирішення завдання;

4 бали – за юридичну правильність вибору нормативно-правових актів, що застосовуються до розв'язання завдання;

4 бали – за наявність і ґрунтовність висновку;

1 бали – за охайність подання результатів;

4 бали – за наявність пояснень щодо алгоритму вирішення завдання.

Результат семестрового екзамену оцінюється в балах (максимальна кількість – 40 балів, мінімальна кількість, що зараховується, – 25 балів) і проставляється у відповідній графі екзаменаційної «Відомості обліку успішності».

Студента слід **вважати атестованим**, якщо сума балів, одержаних за результатами підсумкової/семестрової перевірки успішності, дорівнює або перевищує 60. Мінімум можлива кількість балів за поточний і модульний контроль упродовж семестру – 35 та мінімум можлива кількість балів, набраних на екзамені, – 25.

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни розраховується з урахуванням балів, отриманих під час екзамену, та балів, отриманих під час поточного контролю за накопичувальною системою. Сумарний результат у балах за семестр складає: «60 і більше балів – зараховано», «59 і менше балів – не зараховано» та заноситься у залікову «Відомість обліку успішності» навчальної дисципліни.

Виставлення підсумкової оцінки здійснюється за шкалою, наведено в таблиці «Шкала оцінювання: національна та ЄКТС».

Форми оцінювання та розподіл балів наведено у таблиці «Рейтинг-план навчальної дисципліни».

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82 – 89	B	добре	
74 – 81	C		
64 – 73	D		
60 – 63	E	задовільно	не зараховано
35 – 59	FX	незадовільно	

Рейтинг-план навчальної дисципліни

Тема	Форми та види навчання		Форми оцінювання	Мак бал
Тема 1.	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Проблемна лекція «Поняття економічної безпеки суб'єктів господарської діяльності»	Активна робота на лекції	1
	Практичне заняття	Практичне заняття №1. Поняття економічної безпеки суб'єктів господарської діяльності	Активна участь в обговоренні теоретичних питань теми	1
	<i>Самостійна робота</i>			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	<p>Безпека суб'єктів господарської діяльності: поняття, сутність, ознаки. Принципи, на яких будується система економічної безпеки суб'єктів господарської діяльності. Об'єкти та суб'єкти безпеки підприємства. Сутність, ознаки й класифікація загроз економічній безпеці суб'єктів господарської діяльності. Поняття правового забезпечення безпеки суб'єктів господарської діяльності. Рейдерство та інші загрози економічній діяльності підприємств як фактор формування нових підходів до організації їх безпеки.</p>	перевірка домашніх завдань	
		Огляд чинного законодавства	перевірка домашніх завдань	
Тема 2.	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Проблемна лекція «Суб'єкти господарської діяльності та їх організаційно-правові форми»	Активна робота на лекції	1
	Практичне заняття	Практичне заняття за темою «Суб'єкти господарської діяльності та їх організаційно-правові форми»	Активна участь в обговоренні теоретичних питань теми, перевірка домашніх завдань	1 2

	Самостійна робота			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Загальна характеристика суб'єктів господарювання. Загальна характеристика господарських товариств. Правовий статус товариств з обмеженою та додатковою відповідальністю. Правовий статус акціонерних товариств. Правовий статус підприємств та об'єднань підприємств.	перевірка домашніх завдань	
		Вирішення завдань-модельних ситуацій, огляд чинного законодавства	перевірка домашніх завдань	
	Аудиторна робота			
	Лекція	Лекція «Правове регулювання у сфері забезпечення економічної безпеки суб'єкта господарювання»	Активна робота на лекції	1
	Практичне заняття	Практичне заняття за темою «Правове регулювання у сфері забезпечення економічної безпеки суб'єкта господарювання»	Активна участь в обговоренні теоретичних питань теми, перевірка домашніх завдань	1 2
	Самостійна робота			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Поняття та значення локальних нормативно-правових актів для регулювання діяльності служби економічної безпеки суб'єкта господарювання. Відповідальність за порушення законодавства про захист економічної безпеки на підприємстві. Відповідальність за порушення законодавства про захист економічної безпеки на підприємстві. Підстави та умови дисциплінарної, матеріальної, цивільно-правової та кримінальної відповідальності.	перевірка домашніх завдань	
		Вирішення завдань-модельних	перевірка	
Тема 3.				

		ситуацій, огляд чинного законодавства	домашніх завдань	
Тема 4.	Аудиторна робота			
	Лекція	Проблемна лекція «Легалізація та припинення суб'єктів господарювання як організаційні засади забезпечення безпеки суб'єктів господарської діяльності»	Активна робота на лекції	1
	Практичне заняття	Практичне заняття за темою «Легалізація та припинення суб'єктів господарювання як організаційні засади забезпечення безпеки суб'єктів господарської діяльності»	Активна участь в обговоренні теоретичних питань теми, перевірка домашніх завдань	1 2
	Самостійна робота			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Загальна характеристика реєстрації змін та доповнень до засновницьких документів та відомостей про фізичну особу-підприємця. Ліцензування. Банкрутство суб'єктів господарювання: підстави, процедура, черговість задоволення вимог кредиторів. Санація. Ліквідаційна процедура	перевірка домашніх завдань	
		Вирішення завдань-модельних ситуацій, огляд чинного законодавства	перевірка домашніх завдань	
Тема 5.	Аудиторна робота			
	Лекція	Проблемна лекція «Система заходів захисту економічної безпеки суб'єкта господарської діяльності»	Активна робота на лекції	1
	Практичне заняття	Практичне заняття за темою «Система заходів захисту економічної безпеки суб'єкта господарської діяльності»	Активна участь в обговоренні теоретичних питань теми, перевірка домашніх завдань	1 2
	Самостійна робота			
Питання та завдання	Організація захисту об'єктів	перевірка		

	до самостійного опрацювання	суб'єкта господарювання: будівель та споруд; інформації при її обробці на ЕОМ; секретних документів. Криптографічний захист інформації. Технічні засоби забезпечення економічного захисту підприємства. Перевірка радіофіру в приміщенні, електротехніки, ліній.	домашніх завдань	
		Вирішення завдань-модельних ситуацій, огляд чинного законодавства	перевірка домашніх завдань	
	<i>Аудиторна робота</i>			
Тема 6.	Лекція	Проблемна лекція «Діяльність державних органів щодо забезпечення економічної безпеки та протидії злочинам у сфері економіки. Недержавні структури-суб'єкти правоохоронної діяльності, їх роль та участь у забезпеченні економічної безпеки суб'єктів господарювання»	Активна робота на лекції	2
	Практичне заняття	Практичне заняття за темою «Діяльність державних органів щодо забезпечення економічної безпеки та протидії злочинам у сфері економіки. Недержавні структури-суб'єкти правоохоронної діяльності, їх роль та участь у забезпеченні економічної безпеки суб'єктів господарювання»	Активна участь в обговоренні теоретичних питань теми, перевірка домашніх завдань, експрес-опитування	2 2 1
	<i>Самостійна робота</i>			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Правові основи діяльності контролюючих органів (органів фіскальної служби; органів внутрішніх справ; державної протипожежної служби; державної санітарно-епідеміологічної служби; інспекції праці; комітету з охорони навколишнього середовища; антимонопольного управління; міграційної служби).	перевірка домашніх завдань	

		Правовий статус контролюючих органів.		
		Вирішення завдань-модельних ситуацій, огляд чинного законодавства	перевірка домашніх завдань	
Тема 7.	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Лекція «Господарські зобов'язання і договори та їх роль у забезпеченні безпеки суб'єктів господарської діяльності»	Активна робота на лекції	1
	Практичне заняття	Практичне заняття за темою «Господарські зобов'язання і договори та їх роль у забезпеченні безпеки суб'єктів господарської діяльності»	Активна участь в обговоренні теоретичних питань теми, перевірка домашніх завдань	1 2
	<i>Самостійна робота</i>			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Принципи виконання господарських договорів. Способи забезпечення господарських зобов'язань: загальна характеристика. Практичні проблеми, що виникають при укладанні господарських договорів у сфері забезпечення безпеки суб'єкта господарювання	перевірка домашніх завдань	
		Вирішення завдань-модельних ситуацій, огляд чинного законодавства	перевірка домашніх завдань	
Тема 8.	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Проблемна лекція «Недобросовісна конкуренція і захист комерційної таємниці суб'єктів господарської діяльності. Безпека суб'єкта господарської діяльності в інтелектуальній і кадровій сферах»	Активна робота на лекції	1
	Практичне заняття	Практичне заняття за темою «Недобросовісна конкуренція і захист комерційної таємниці суб'єктів господарської діяльності. Безпека суб'єкта господарської	Активна участь в обговоренні теоретичних питань теми, перевірка	1 2

		діяльності в інтелектуальній і кадровій сферах»	домашніх завдань	
	<i>Самостійна робота</i>			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Відповідальність за розголошення комерційної таємниці та незаконне отримання інформації. Умови притягнення до відповідальності за розголошення комерційної таємниці. Значення інтелекту і професіоналізму кадрів, що працюють на підприємстві. Безпека підприємства в інтелектуальній і кадровій сферах. Основні заходи процесу забезпечення інтелектуальної і кадрової складової економічної безпеки.	перевірка домашніх завдань	
		Вирішення завдань-модельних ситуацій, огляд чинного законодавства	перевірка домашніх завдань	
	<i>Аудиторна робота</i>			
Тема 9.	Лекція	Проблемна лекція «Забезпечення економічної безпеки та протидія злочинам у сфері економіки»	Активна робота на лекції	1
	Практичне заняття	Практичне заняття за темою «Забезпечення економічної безпеки та протидія злочинам у сфері економіки»	Активна участь в обговоренні теоретичних питань теми,	1
			перевірка домашніх завдань,	2
			результат індивідуального творчого завдання	4
<i>Самостійна робота</i>				
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Види та склад злочинів у сфері економічної безпеки за чинним Кримінальним кодексом України. Основи попередження економічних злочинів і правопорушень. Економічні,	перевірка домашніх завдань	

		організаційні, технічні, виховні та правові заходи попередження економічної злочинності. Функції служби безпеки підприємства під час роботи з контрагентами. Перевірка контрагентів.		
		Вирішення завдань-модельних ситуацій, огляд чинного законодавства, виконання індивідуального творчого завдання	перевірка домашніх завдань	
Тема 10.	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Лекція «Захист прав суб'єкта господарювання. Організація економічної безпеки суб'єкта господарської діяльності»	Активна робота на лекції	2
	Практичне заняття	Практичне заняття за темою «Захист прав суб'єкта господарювання. Організація економічної безпеки суб'єкта господарської діяльності»	Активна участь в обговоренні теоретичних питань теми, перевірка домашніх завдань, результат науково-дослідної роботи, контрольна робота	2
				2
				10
				3
<i>Самостійна робота</i>				
Питання та завдання до самостійного опрацювання	Порядок створення та формування складу внутрішньої служби безпеки суб'єкта господарської діяльності. Кадрова складова служби безпеки суб'єкта господарської діяльності. Правове регулювання порядку діяльності служби безпеки підприємства, установи, організації.	перевірка домашніх завдань		
	Вирішення завдань-модельних ситуацій, огляд чинного законодавства, підготовка до контрольної роботи за темами 1-10, виконання науково-дослідної	перевірка домашніх завдань		

		роботи	
Іспит			40

Рекомендована література

Основна

1. Сергієнко В.В., Пешкова А.С. Правове забезпечення безпеки суб'єктів господарської діяльності в Україні [Текст] : навч. посіб. / Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця. – Х. : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2016 – 138 с.
2. Кодекс законів про працю України [Текст] : станом на 15 берез. 2018 р., відп. офіц. тексту – Х. : Право, 2018 – 116 с.
3. Господарський кодекс України [Текст] : станом на 1 верес. 2016 р., відп. офіц. тексту – Х. : Право, 2016 – 231 с.
4. Отенко І.П., Мішин О.Ю., Мішина С.В. Організація та управління фінансово-економічною безпекою банківських установ [Текст] : навч. посіб.; рекомендовано МОН / Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця. – Х. : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2015 – 239 с.
5. Колодизев О.М., Курочкіна І.Г., Штаєр О.М. Безпека банківської діяльності [Текст] : конспект лекцій / Харківський національний економічний університет. – Х. : ХНЕУ, 2008 – 203 с.
6. Корченко А.О., Скачек Л.М., Хорошко В.О. Банківська безпека [Текст] : підручник / за заг. ред. В.О. Хорошка; Нац. авіац. ун-т. – К. : [ПВП "Задруга"], 2014 – 184 с.
7. Альошин Г. В., Герасимов С. В., Засядько А. А., Іванов В. Г., Козуля Т. В., Коломійцев О. В., Смірнов О. А., Четинкайя К., Ткаченко Р. О., Дакі О. А., Дресєв О. М., Дронюк І. М., Ізонін І. В., Козуля М. М., Король О.Г., Мельников В. А. Інформаційна безпека та інформаційні технології [Текст] : монографія / за заг. ред. В.С. Пономаренка. – Х. : ТОВ "ДІСА ПЛЮС", 2019 – 321 с.
8. Кавун С.В. Інформаційна безпека [Текст] : підручник / Харківський національний економічний університет. – Х. : ХНЕУ, 2009 – 366 с.
9. Кавун С.В., Смірнов О.А., Столбов В.Ф., Мелешко Є.В. Основи інформаційної безпеки [Текст] : навч. посіб. / Кіровоград. нац. техн. ун-т. – Кіровоград : [КНТУ], 2012 – 442 с.
10. Митяй О.В. Правове забезпечення безпеки суб'єктів господарської діяльності в Україні. – Умань : Візаві, 2013.-170 с.

Додаткова

11. Правове забезпечення розвитку національних інноваційних систем в умовах глобалізації [Електронний ресурс] [Електронний ресурс] : [зб.]; матеріали II Міжнар. наук.-практ. Інтернет-конф (м. Харків, 14 листоп. 2016 р.) / [редкол.: С.В. Глібко, А.В. Матвєєва]; Нац. акад. правових наук Укр, Наук.-дослід. ін-т правового забезп. інновац. розв. НАПрН Укр., Лодзинський ун-т [та ін.]. – Х. : Право, 2016 – 208 с.
12. Бурячок В.Л., Гришук Р.В., Хорошко В.О. Політика інформаційної безпеки [Текст] : навч. посіб. / за заг. ред. В.О. Хорошка; Нац. авіац. ун-т, Держ. ун-т телекомунікацій. – К. : [ПВП"Задруга"], 2014 – 133 с.
13. Домарев В.В. Безопасность информационных технологий. Методология создания систем защиты [Текст] – К. : ТИД ДС, 2001 – 671 с.
14. Іванченко І.С., Хорошко В.О., Хохлачова Ю.С., Чирков Д.В. Забезпечення інформаційної безпеки держави [Текст] : навч. посіб. / за ред. В.О. Хорошка; Нац. авіац. ун-т. – К. : [ПВП"Задруга"], 2013 – 169 с.
15. Ліпкан В.А., Максименко Ю.Є., Желіховський В.М. Інформаційна безпека України в умовах євроінтеграції [Текст] : навч. посіб.: до 85-річчя Київ. нац. ун-ту внутр. справ присвячується / Київ. нац. ун-т внутр. справ, каф. міжнар. відносин та нац. безпеки. – К. : КНТ, 2006 – 279 с.
16. Бедрій Я.І., Дешинський Ю.Л., Івах Р.М., Катренко Л.А. Основи охорони праці [Текст] : навч. посіб. / за заг. ред. Я.І. Бедрія. – 3-тє вид., перероб. і доп. – Львів : Магнолія 2006, 2007 – 237 с.

17. Медведєв Е.Н., Сорокін Г.Ф. Основи охорони праці [Текст] : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закладів – К. : Професіонал, 2008 – 207 с.

18. Бондарчук Ю.В. Безпека бізнесу: організаційно-правові основи. – К. : Центр учбової літератури, 2008. – 372 с.

19. Понікаров В.Д. Правове забезпечення, організація та захист господарської діяльності. – К.: Центр учбової літератури, 2012.-328 с.

Інформаційні ресурси

20. Офіційний веб-сайт Верховної Ради України: <http://rada.gov.ua/>

21. Єдиний державний реєстр судових рішень: <http://reyestr.court.gov.ua/>

22. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського www.nbuv.gov.ua

23. Офіційний сайт Ради національної безпеки та оборони України – Режим доступу: <http://www.rnbo.gov.ua/>

24. Офіційний сайт Національного інституту проблем міжнародної безпеки. – Режим доступу: <http://www.niisp.org.ua/>

25. Сайт ПНС ХНЕУ ім. С. Кузнеця <https://pns.hneu.edu.ua/course/view.php?id=5538>

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

"ЗАТВЕРДЖУЮ"

Правове забезпечення безпеки суб'єктів господарської діяльності в Україні

робоча програма навчальної дисципліни

Галузь знань **07 «Управління та адміністрування»**
Спеціальність **073 «Менеджмент»**
Освітній рівень **Другий (магістерський)**
Освітня програма **«Управління фінансово-економічною безпекою»**

Статус дисципліни **базова**
Мова викладання, навчання та оцінювання **українська**

Завідувач кафедри
міжнародного бізнесу та економічного аналізу

Ірина ОТЕНКО

Харків
2020